

GIFTE KVINNERS
STATSBORGERRETT

Sendes som avfalt
Hillem
Synnøve Fjellbakk Taftø

Innledning	side	0
Kapittel 1. Det internasjonale arbeidet før 2. verdenskrig	side	1
Haagkonvensjonen av 1930	side	3
Montevideokonvensjonen	side	7
Kapittel 2. Det internasjonale arbeidet 1945 - 1960	side	9
Innledning av arbeidet med Konvensjonen om gifte kvinners statsborgerrett	side	15
Situasjonen i 1954	side	26
Revisjon av konvensjonsutkastet	side	34
Kapittel 3. Det internasjonale arbeidet 1960-1990		
Utviklingen i Europa på 1960 og 1970-tallet	side	38
Konvensjonen om avskaffelse av alle former for diskriminering mot kvinner	side	41
Kapittel 4. Nærmere om norsk statsborgerlovgivning		
Statsborgerloven av 1888	side	48
Statsborgerloven av 1924	side	51
Verdenskrigen 1940-45	side	56
Prov. anordn. av 17.08.45	side	56
Tiden 1946-1950, herunder lov av 13.12.46	side	61
Lov om norsk riksborgarrett 1950	side	71
Ekskurs til situasjonen i Danmark	side	76
Lovendringer 1979-1989	side	80

Kapittel 5. Norges rapportering til FN side 82

Kapittel 6. Statsborgerlougivningen –
internasjonale forpliktelser og konstitu-
sjonelle hensyn side 90

Kapittel 7. Rettspraksis/Forvaltningspraksis

Rettspraksis side 107

Forvaltningspraksis side 112

Kapittel 8. Vurdering av dagens
rettstilstand side 121

Vedlegg: Korrespondanse med Justisdepartementet

Representanten Lyng sa det slik: "Innstillingen behandler alle norske borgere likt, kvinner som menn, og jeg tror Stortinget trygt kan vedta den uten dermed å ha tatt noe reaksjonært standpunkt når det gjelder kvinnesaken. Deretter ble innstillingen vedtatt, §§1,3,4 og 5 enstemmig, §2 mot sju stemmer.

Da saken kom til Lagtinget uken etter hadde motstanderne av paragraf 2 en utmerket talsmann i representanten Bettum, høsterettsadvokat fra Vestfold. Han pekte på at de kvinner som hadde reist fra landet allerede hadde tapt statsborgerretten i henhold til 1924-loven og uttalte at han forgjeves hadde søkt å bringe på det rene hvor mange av de 306 kvinnene som faktisk ville rammes av bestemmelsen. (Statsråd Gundersen fra salen: Det er 225.) Deretter gikk Bettum over til å argumentere mot paragrafen ut fra straffepolitiske betraktninger og sa bl.a.:

"Det neste grunnlag for min vurdering bygger på en sammenligning av disse norske kvinner som giftet seg med tyske statsborgere, med alle de mange som inngikk løse forbindelser med tyskere og ikke tok noen konsekvens av det i form av ekteskap. Jeg har igjen forsøkt å resonnerer konkret. Jeg husker meget vel stemningen slik den var etter frigjøringen overfor disse som hadde vært sammen med tyskere. Jeg husker problemet før frigjøringen, vi diskuterte det, jeg i egenskap av distriktpolitisjef i Vestfold. Jeg husker at etter at vi hadde overtatt politimyndigheten der nede, ragerte folk spontant i den grad at de ikke var fornøyd med det antall kvinner vi arresterte, men det ble innbrakt på én natt til politikammeret hos meg mellom 50 og 70, som hjemmestyrkene hadde arrestert på egen hånd. Slik var stemningen. Og min kollega i Tønsberg våknet en morgen ved at det stod flere busslass utenfor med den slags arrestanter. Slik reagerte man. Disse arrestanter måtte vi slippe ut porsjonsvis igjen etter hvert som stemningen kunne tåle det, fordi kvinnene ikke var hjemfalne til noen straff, og vi kunne ikke ragere

overfor dem. Når jeg tenker på dette, og sammenligner disse med de 225 som statsråden nå opplyste har tatt konsekvensen og giftet seg med tyskere, og som vi ved en tilføyelse i statsborgerloven skal støte ut i det ytterste mørke, mens de andre slipper enhver følge, ja så reagerer jeg på ny. Jeg synes ikke det er riktig å vedta en sådan bestemmelse.

Vi har nettopp akseptert lovens §1. Den har også passert Odelstinget, og vil altså bli lov. Den omhandler bl.a. tyske kvinner som har giftet seg med norske statsborgere, og den sier at hvis ekteskapet består fremdeles etterat krigen er opphørt, så erverver den tyske kvinne sitt norske statsborgerskap. Jeg kunne kanskje vært tilbøyelig til å være strengere når det gjaldt denne paragrafen, men hvis man sammenligner følgene av den bestemmelsen som vi nå selv har vedtatt med denne harde bestemmelsen når det gjelder norske kvinner som har giftet seg med tyskere, så synes jeg heller ikke det er god logikk å opprettholde Odelstingets vedtak."

Saksordføreren, representanten Rysstad, hadde utvilsomt et divergerende rettspolitisk syn. Han sa bl.a.:

"Det har vori nemnt at denne lova verkar urettferdig, men eg vil då seia at både i sjølve proposisjonen og i lovteksta er det sagt frå at det vil bli teki omsyn til dei tilhøve der lova kan verka urettferdig. Eg trur difor ikkje at det er grunn til å ha nokon otte for at dei missar statsborgarretten sin som ikkje fortener det.

Då saka var føre i Odelstinget kom representanten Claudia Olsen med framlegg om at §2 skulle gå ut. Om dette framlegget sa representanten statsadvokat Lyng: "Jeg ser den sak som er reist av frk. Claudia Olsen som en meget lite betydningsfull sak." Eg er samd i det. Men eg vil då likevel få seia at eg synest det er nokså underleg med den sensasjonsagitasjonen som er reist mot dette framlegget frå ymse kantar. Eg vil då nemna ei overskrift som eg såg